

ΚΟΜΙΣΙΟΝ: Η ΕΠΕΝΔΥΣΗ ΣΤΟ ΚΛΙΜΑ, ΑΝΤΙΔΟΤΟ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ (Φεβρουάριος 2009)

Συγγραφέας: ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Το «κλιματικό-ενεργειακό» πακέτο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρείται προσώρας η σημαντικότερη, ίσως, πολιτική της ενιαίας Ευρώπης. Σε μια περίοδο που η Ευρώπη αντιμετωπίζει το φάσμα της ύφεσης, εκτιμάται πως μια από τις σοβαρότερες πολιτικές εξόδου από την κρίση είναι και η ενίσχυση του συγκεκριμένου πακέτου. Αξίζει να σημειωθεί πως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εδώ και έναν χρόνο, έχει θέσει έναν τριπλό στόχο:

- Περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου ίου άνθρακα κατά 20%
- Αύξηση του μεριδίου των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας κατά 20%
- Ενίσχυση κατά 20% της εξοικονόμησης ενέργειας μέχρι το 2020.

Δεν ήταν λίγοι εκείνοι που από την αρχή πολέμησαν τις συγκεκριμένες πολιτικές της Ε.Ε., ειδικά την επιμονή των φιλοπεριβαλλοντικών πολιτικών του αρμόδιου επιτρόπου Σταύρου Δήμα. Πεδίο δόξης λαμπρόν ανακάλυψαν και στην παρούσα φάση, με τη χρηματοπιστωτική κρίση να χρησιμοποιείται ως τροχοπέδη, σε οποιαδήποτε ενίσχυση περιβαλλοντικών ενεργειακών λύσεων. Μια αντιπαράθεση που «ταλαιπώρησε» και σε πολιτικό επίπεδο τις χώρες-μέλη.

Η οδηγία για τις ΑΠΕ αποτελεί βασικό κανόνα και «νόμο». Αποτελεί, δε, μια χρυσή ευκαιρία για τις χώρες του ευρωπαϊκού νότου, όπως η Ελλάδα και ειδικά μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές. Και ίσως γι' αυτό τον λόγο να αποτελεί απορίας άξιον που η χώρα μας έχει καθυστερήσει να εφαρμόσει τις σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες. Δεν είναι τυχαίο όσον αφορά τις καθυστερήσεις το γεγονός πως, ενώ η Ε.Ε. προετοιμάζεται να ξεκινήσει τη διαδικασία αναθεώρησης και επικαιροποίησης της οδηγίας που αφορά την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων, η Ελλάδα ακόμη δεν έχει ξεκινήσει την εφαρμογή της. Και, μάλιστα, τη στιγμή που η Ε.Ε. προβλέπει μια σειρά μέτρων και κινήτρων για την εξοικονόμηση ενέργειας, όπως η πρόσβαση σε διαρθρωτική χρηματοδότηση για την επίτευξη της ενεργειακής απόδοσης, η αύξηση του ελάχιστου ποσοστού διαρθρωτικής χρηματοδότησης και χρηματοδότησης

συνοχής, τα φορολογικά κίνητρα και κυρίως η μείωση του συντελεστή ΦΠΑ στις ενεργειακά αποδοτικές κατοικίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Την ίδια στιγμή αποφασίζεται, σε επίπεδο Ευρώπης, η υποχρεωτική σήμανση προϊόντων που θεωρούνται και είναι λιγότερο ή καθόλου ενεργοβόρα. Με αυτόν τον τρόπο ο πολίτης θα γνωρίζει τόσο την ενεργειακή απόδοση των συγκεκριμένων προϊόντων όσο και τα οικονομικά οφέλη που θα αποκομίζει από τη χρήση τους.

Ειρήσθω εν παρόδω πως την οδηγία για τις ΑΠΕ ήδη άλλες χώρες του ευρωπαϊκού νότου, όπως η Ισπανία, την εφαρμόζουν στο έπακρο εδώ και χρόνια, προωθώντας ερευνητικά προγράμματα για νέες τεχνολογίες και εκπαιδύοντας κατάλληλα το ανθρώπινο δυναμικό. Εξ άλλου, και στην Ελλάδα ήδη πολλές εταιρείες διαθέτουν αξιόλογο know how και δραστηριότητες, που όμως, πολλές φορές, αδυνατούν να αναπτυχθούν εξαιτίας των μεγάλων καθυστερήσεων εφαρμογής των ευρωπαϊκών νομοθεσιών, αλλά και μη ενίσχυσης επί του πρακτέου, από την πλευρά ίου κράτους, των ΑΠΕ.

Πρώτα απ' όλα, λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες των απομακρυσμένων περιοχών, κι αυτό έχει μεγάλη σημασία για την Ελλάδα, η οποία έχει να αντιμετωπίσει από τη μία το υψηλό κόστος παραγωγής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας στο μη διασυνδεδεμένο δίκτυο των νησιωτικών περιοχών και, από την άλλη, έχει να καλύψει τη ζήτηση αιχμής κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Με τη νέα οδηγία ανοίγει ο δρόμος για την αποκεντρωμένη παραγωγή ενέργειας, τον έλεγχο των απωλειών ενέργειας και εν τέλει την ενεργειακή αυτονομία ίων απομακρυσμένων περιοχών.

Η οδηγία υποστηρίζει ένθερμα τα μικρά, αποκεντρωμένα συστήματα παραγωγής ενέργειας από ΑΠΕ. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι θα δημιουργηθεί ένας μόνο φορέας υπεύθυνος για την έκδοση αδειών και θα απλουστευθούν οι αδειοδοτικές διαδικασίες, ειδικά για μικρά και αποκεντρωμένα έργα, στοιχεία πολύ σημαντικά, αν αναλογιστούμε τη γραφειοκρατία που απομάκρυνε από τη χώρα μας δεκάδες επενδυτές, μικρούς και μεγάλους, Έλληνες και ξέ

νους. Θεσπίζονται επίσης συγκεκριμένα υποστηρικτικά οικονομικά κίνητρα (π.χ. φοροαπαλλαγές) για τη χρήση των ΑΠΕ στην ηλεκτρική ενέργεια και στη θέρμανση-ψύξη, ειδικά για τις απομονωμένες περιοχές με πλούσιο δυναμικό σε ανανεώσιμες πηγές, όπως οι ορεινές και οι νησιωτικές περιοχές της Ελλάδας.

Πολύ σημαντικός είναι, επίσης, ο ρόλος που αποδίδει η οδηγία στην περιφερειακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση για την ουσιαστική προώθηση των έργων ΑΠΕ, αλλά κι ενός νέου μοντέλου οικιστικής-πολεοδομικής ανάπτυξης. Στο κείμενο αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «τα κράτη-μέλη θα πρέπει με συγκεκριμένο τρόπο να ενθαρρύνουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τις περιφέρειες, ώστε να συμπεριλαμβάνουν τη θέρμανση και την ψύξη από ΑΠΕ στον σχεδιασμό των πόλεων άνω των 50.000 κατοίκων».

Εξαιρετικά σημαντικές είναι και οι προβλέψεις που αφορούν έναν ιδιαίτερα ενεργοβόρο τομέα, τον κτιριακό, όπου η Ελλάδα υστερεί σημαντικά, με τεράστιο κόστος ενεργειακό, περιβαλλοντικό και βεβαίως οικονομικό, ιδιαίτερα για τις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

Η νέα οδηγία προβλέπει ότι «στα καινούργια και ανακαινισμένα σπίτια θα πρέπει η ενέργεια που καταναλώνεται κατά ένα ελάχιστο ποσοστό να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές». Η υλοποίηση αυτής της δέσμευσης, σε συνδυασμό με τη θέσπιση κινήτρων, ειδικά για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, για τη μετατροπή των κατοικιών τους σε ενεργειακά αποδοτικές, θα έχει μεγάλα περιβαλλοντικά και οικονομικά οφέλη, με δεδομένο ότι η οικιακή χρήση ΑΠΕ και η εξοικονόμηση ενέργειας επιφέρουν σημαντική μείωση στον λογαριασμό του ρεύματος.

Τέλος, αξίζει να γίνει μια σύντομη αναφορά στους «ευέλικτους μηχανισμούς», όπως αναφέρονται στην οδηγία. Σύμφωνα με τους μηχανισμούς αυτούς, για να επιτύχει ένα κράτος-μέλος τον ευρωπαϊκό του στόχο για τις ΑΠΕ έχει τη δυνατότητα, μεταξύ άλλων μέτρων, να αξιοποιήσει, συμπληρωματικά και υπό προϋποθέσεις, το δυναμικό ενός άλλου κράτους-μέλους, αποφεύγοντας έτσι και την επιβολή κυρώσεων από την Επιτροπή. Αυτή η πρόβλεψη έχει μεγάλη σημασία για μας, όχι γιατί θα αποφύγουμε την επιβολή προστίμων -είναι καιρός να ξεφύγουμε από αυτή τη μίζερη λογική που τα τελευταία χρόνια έχει γίνει καθεστώς-, αλλά γιατί μας δίνεται η ευκαιρία να πρωταγωνιστήσουμε στην προώθηση των ΑΠΕ, σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Δηλαδή, όχι μόνο να καλύψουμε τον στόχο που μας αναλογεί, αλλά να δημιουργήσουμε πλεόνασμα σε ΑΠΕ, το οποίο θα διοχετεύουμε προς άλλους εταίρους. Να μην ξεχνάμε πως η οδηγία προβλέπει ότι εκείνοι που δεν θα καλύψουν τους στόχους τους, θα πληρώσουν πρόστιμα και τα έσοδα που θα συγκεντρωθούν, θα επιστρέψουν σε εκείνα τα κράτη-μέλη που κατάφεραν να επιτύχουν τον στόχο τους και επένδυσαν μεγάλα

ποσά σε έργα ΑΠΕ.

Η οδηγία προβλέπει άλλωστε αναδιάρθρωση και επαναπροσδιορισμό των στόχων των Διαρθρωτικών Ταμείων (και όχι μόνον), ενώ επισημαίνεται ότι η πρόσβαση σε επιχορηγήσεις επενδύσεων τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα σε έργα αξιοποίησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα γίνει πιο εύκολη. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, καθώς και άλλοι δημόσιοι οικονομικοί φορείς θα αποδεσμεύσουν μεγάλα ποσά για την επίτευξη του ευρωπαϊκού στόχου του 20% των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Πράσινη ενέργεια» της Εφημερίδας «Ο κόσμος του Επενδυτή», Φεβρουάριος 2009, σ. 36-37.